

Natuurlijk hoopten we ook op een aantal steltlopersoorten, maar dat viel een beetje tegen. Alleen de scholekster, kievit en bontbekplevier lieten van zich horen. Het is misschien ook niet zo heel gek, want het waterpeil stond echt hoog. Al met al hebben we genoten van deze vuilruimdag, die we niet daadwerkelijk konden uitvoeren.

Exoten in het Rotterdamse haven- en industriegebied, Bezemkruiskruid en huis-kraai, opmerkelijke verschillen.

door Erik de Boer

Van Erik de Boer hebben we nog een interessant artikel mogen ontvangen betreffende de exoten in de Rotterdamse Haven. Helaas kwam dit artikel te laat binnen voor plaatsing in het Exoten nummer maar we willen het u niet onthouden en vandaar plaatsing in dit nummer.

Bezemkruiskruid

Het bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*) is een meerjarige plant die tot de familie van de Compositieten (*Asteraceae*) behoort. De naam bezemkruiskruid is afgeleid van de vorm van de plant. Door de sterke vertakking lijkt deze op een omgekeerde bezem. De heldergele bloemhoofdjes zijn rond 2 centimeter in doorsnede. Zij hebben 10 tot 14 lintbloemen en 10 of meer omwindselblaadjes. Bezemkruiskruid wordt 20 tot 110 centimeter hoog.

Bezemkruiskruid bloeit van juni tot in december. Bestuiving vindt plaats door verschillende insecten. De zaden met sneeuwwit vruchtpluis worden door de wind verspreid. Net als de meeste andere soorten uit het geslacht *Senecio* (Kruiskruid) bevat bezemkruiskruid bepaalde alkaloiden, wat bij consumptie van de plant tot leverbeschadiging kan leiden.

Ingeburgerde exoot in het Rotterdamse haven- en industriegebied.

De plant staat op zonnige plaatsen, op matig droge tot vochtige, matig voedselrijke grond. Hij groeit vooral langs spoorwegen, langs rivieren en kanalen, in bermten van wegen, tussen bestrating, op omgewerkte grond en in de duinen. Deze groeiplaatsen zijn zeer ruim voorhanden in het Rotterdamse haven- en industriegebied. Wij zien het bezemkruiskruid dan ook op vele plaatsen in de haven: op spoortaluds, op basaldijken, in pas omgegraven wegbermen, op bouwplaatsen, et cetera.

Bezemkruiskruid

Bezemkruiskruid komt oorspronkelijk uit Zuid-Afrika. Daar groeit het in de bergen op rotsige hellingen en met kiezel bedekte beekbodems. De plant is rond 1900 met woltransporten naar Europa gekomen. Met name rond wolwasserijen werd het bezemkruiskruid aangetroffen. De wateren waaraan de wolwasserijen waren gevestigd, verzorgden het vervoltransport. Zo begon de verspreiding in Nederland vanuit België via de Maas. In de jaren zeventig van de vorige eeuw was bezemkruiskruid nog vooral een plant langs Limburgse rivieren.

Van vervoer over water stapte de plant over op vervoer per spoor en daarna ook op vervoer over de weg. De exoot bezemkruiskruid is inmiddels zeer succesvol ingeburgerd in Nederland. Zo succesvol dat bestrijding zinloos lijkt. In Nederland loopt hierover dan ook geen discussie. In enkele landen om ons heen wordt er wel over gepraat. Het bezemkruiskruid wordt in een aantal natuurgebieden gezien als een bedreiging van zeldzame oorspronkelijke soorten. Zo wordt de soort in de Vlaamse duinen op enkele plaatsen actief bestreden.

Mijn persoonlijke overtuiging: "We can't beat it, so we should join it." Laten wij genieten van bezemkruiskruid dat als een van de weinige planten tot zeer laat in de herfst het landschap wat kleur geeft. Ook het Rotterdamse haven- en industriegebied.

Huiskraai

De huiskraai (*Corvus splendens*) is een vogel uit de familie van de kraaien (*Corvidae*). De huiskraai is een standvogel in Zuid-Azië. In andere gebieden is hij ingevoerd en een exoot. De huiskraai heeft grijsglanzende veren op zijn achterkop, hals en borst. Verder is de vogel zwart. De volwassen huiskraai is ruim 40 cm lang en daarmee is hij iets groter dan de kauw (*Corvus monedula*). De huiskraai lijkt erg op de kauw, maar heeft een langere snavel en meer grijs op hals en borst. Het is een alleseter. Hij leeft van alles wat mensen weggooien en is dan ook veel bij vuilnisbelten te vinden.

Deze kraaiachtigen houden zich graag op aan de kust. Gecombineerd met hun voorkeur voor menselijke aanwezigheid betekent dit dat zij zeer veel in havensteden voorkomen. Zo zijn zij ook in Nederland gekomen: de eerste drie huiskraaien in ons land arriveerden als versteekelingen op een boot, waarschijnlijk uit Egypte, in 1994 in Hoek van Holland. In 1997 bracht een paar een jong groot en dat was het eerste broedgeval in Europa. Sindsdien breidde de groep in Hoek van Holland zich langzaam uit tot een kleine 30 exemplaren begin 2010.

Bestreden exoot in het Rotterdamse haven- en industriegebied

Wat te doen met deze exoot? Op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) heeft SOVON Vogelonderzoek Nederland in 2009 een rapport opgesteld over de mogelijke risico's die deze groeiende populatie huiskraaien (de eerste en enige in Europa) opleverde en over de mogelijkheden die risico's te elimineren of beheersen.

Uit de conclusies van het rapport:

“Het is waarschijnlijk dat de huiskraaienpopulatie in Hoek van Holland de komende jaren zal blijven groeien (-----). In Nederland zijn tot dusver geen gevallen bekend van enige vorm van schade of overlast toegebracht door huiskraaien. De vele schadegevallen in andere landen maken het echter aannemelijk dat wanneer hoge populatiedichtheden worden bereikt ook in ons land de kans op schade zal toenemen. Het gevaar bestaat dat ook hier de vestiging van de Huiskraai nadelige gevolgen kan hebben voor sommige inheemse broedvogels en dat overlast, in de vorm van uitwerpselen, geluid en het stelen van voedsel, in toenemende mate zal optreden (-----). De belangrijkste conclusie die getrokken moet worden luidt: de beheersbaarheid van de Nederlandse Huiskraaien wordt steeds kleiner naarmate de populatie blijft groeien. Wanneer beheer of eliminatie het beoogde doel is, dan is het zaak om spoedig de benodigde voorbereidingen daarvoor in gang te zetten.”

Eerst gaf het Ministerie van LNV geen bekendheid aan dit rapport, maar via een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur kwam het rapport in het bezit van het platform Stop invasieve exoten. Dit platform zocht vervolgens de publiciteit. Volgens het platform bleek uit het SOVON-rapport dat de huiskraai als “extreme dreiging” moet worden aangemerkt. De soort kan schade veroorzaken aan natuur, huisdieren, vee, landbouwgewassen, welzijn en gezondheid. Naar aanleiding van het in de openbaarheid komen van het rapport heeft LNV aangegeven dat de huiskraaien gevangen zouden worden.

Huiskraai

De Faunabescherming, een stichting die opkomt voor bescherming van de belangen van in het wild levende dieren, riep de minister op om de huiskraaien in Hoek van Holland met rust te laten. Faunabescherming stelde dat het vangen zinloos is (er komen toch weer nieuwe schepen met nieuwe huiskraaien) en dat een plaag en daarmee grote schade uitgesloten was.

De zaak werd uiteindelijk juridisch uitgevochten. In januari 2013 besloot de rechter dat de huiskraai valt onder de regels die voor alle wilde vogels in Nederland gelden en daarom niet mocht worden uitgeroeid. Hoogstens mocht de populatie in aantallen worden beperkt. In hoger beroep besloot de Raad van State echter dat de kraaien wel uitgeroeid mochten worden, omdat de dreiging te groot zou zijn. Het levend vangen van de dieren bleek te lastig: kraaiachtigen zijn erg slim. Het bedrijf belast met de taak de huiskraaien uit de natuur te verwijderen, besloot de dieren met een luchtbuks af te schieten. Het was daar vervolgens enkele jaren mee bezig.

Bezemkruiskruid en huiskraai in het Rotterdamse haven- en industriegebied, zoek de verschillen.